

Cisár
radosti

Ocean Vuong

Ljndeni

Cisár radosti

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Ocean Vuong

Cisár radosti – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

Cisár radosti

Ocean Vuong

Cisár radosti

Z angličtiny preložil Miroslav Bellay

Ljndeni

Ocean Vuong: *The Emperor of Gladness*

Copyright © 2025 by Ocean Vuong

Translation © Zuzana Dudíková, 2026

Slovak edition © Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2026

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Vyťažovanie textu a dát z tejto publikácie v zmysle čl. 4 smernice 2019/790 EÚ je zakázané.

ISBN v tlačenej verzii 978-80-566-5348-7

ISBN e-knihy 978-80-566-5359-3 (1. zverejnenie, 2026) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-566-5360-9 (1. zverejnenie, 2026) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-566-5358-6 (1. zverejnenie, 2026) (ePDF)

Pre Frances, ktorá ma našla.

*Tvoj červ je твоjím jediným panovníkom...
Krmíme všetky ostatné tvory, aby ony krmili nás,
a seba vykrmujeme pre larvy.*

Hamlet

Nech je realita konečným stavom zdania.

Wallace Stevens

Žiž len raz je to najťažšie na svete – povedal mi niekto, kto je teraz mŕtvy.

Život u nás je krásny, zhodnú sa na tom aj duchovia. Každé ráno, keď svetlo zaleje mesto sivastým odtieňom, sa dvíhajú na koľajniciach ako hmla nad žitom, potkýnavo sa vlečú k čiernym boroviciam a hľadajú svoje mená, ktoré už nevyslovia ústa žiadnej živej bytosti. Naše mesto postavili na fláku zeme pri rieke v Novom Anglicku. Po roztopení prehistorických ľadovcov sa údolie zmenilo na jazero veľké ako svet, a keď vyschlo, ostal po ňom striebristý tok ťahajúci sa pozdĺž panvy: rieka Connecticut, čo v jazyku Algonkinov znamená dlhá prílivová rieka. Sedimenty v pôde sú bohato zastúpené všetkými zložkami priaznivými pre život. Keď pristúpíte bližšie, uvidíte okolo seba celé záhony púčikov veľkosti palca vykukujúcich z aprílového bahna. O niekoľko mesiacov tieto rastlinky budú stáť v hustých riadkoch tabaku a cukrovej kukurice. Do mesta sa dostanete po zastrešenom moste cez vyschnutý potok, ktorého pamäť vody už nedošla do tohto storočia. Pri vyrabovanej

cukrovej chate Conway's so zatvorenými okenicami, s vybitými oknami a drevenou vývesnou tabuľou s nápisom *SIRUPVARÍME, AŽ KEĎ KROKUS ROZKVITNE*, ktorý vietor ošľahal tak, že vyzerá ako Braillovo písmo, odbočíte doprava. Na jar sa celý kraj, každý kúsok zelene neobsadený farmami či obchodnými centrami, zahalí do závoja z rozkvitnutých čerešní. Ich semienka sa k nám dopravili trusom husí, ktorý sem stáročia padal každé leto, keď odlietali na sever.

Trávniky pred domami v meste sú zamorené ambróziou a pýrom a na jednom sa vždy na jar pri drôtenom plote objaví záhon červených a ružových tulipánov, prestrkujúcich hlávky cez plot. Verandu neďalekého domu okupujú jednorazové plastové hračky ako nákladiak, trojkolka či hasičské auto, ktorých pôvodné farby vybledli do pastelových odtieňov. Na prehnitom príborníku tróni poštová schránka z prepravky na mlieko s otvorom zakrytým kusom gumy zo starej pneumatiky, na ktorom je bielou farbou napísané *Ramirezova 47*. Vedľa nej stojí plechové vtáčie krmidlo v tvare hlavy Billa Clintona. Z jej vysmiatych úst sa sypú zrnká, ktoré vypadnú po každom závane vetra z nákladného vlaku, čo cez mesto prechádza v nočných hodinách. Hoci vlak v našom meste nezastavuje, jeho hvádzanie počuť v každej obývacej izbe v okruhu štyri a pol kilometra. Okrem nás sa tu naozaj nič nezastaví. Hlavné mesto Hartford, vybudované na zisku z poisťovní, zbrojného priemyslu a nemocničného vybavenia, čiže na administratívnej smrti a katastrof, je po diaľnici vzdialené iba dvanásť minút cesty autom, no okolo nás každý iba prefrčí, a to buď aby sa tam dostal, alebo odtiaľ čo najrýchlejšie vypadol. Sme rozmazanou machuľou za oknami vlakov, dodávok či autobusov a naše tváre spotvorené vetrom a rýchlosťou pripomínajú

tváre vyvrheľov na Munchových obrazoch. S Hartfordom máme spoločné jedine sanitky, keďže sme tak blízko, že po nás môžu prísť, keby sme umierali alebo nás bolo treba odviezť na mobilných nosidlách. Žijeme na okraji, no zomierame v srdci štátu. Platíme dane z každého šeku, aby sme mohli stáť na potápajúcich sa brehoch rieky, ktorá sa stáva márnitou našich snov.

Výmole na tunajších vidieckych cestách sú také široké a hlboké, že aj niekoľko dní po letných lejakoch môžu v čírych zelených kalužiach voľne plávať miene. Z tmy neosvetlenej verandy sa ozve krátky smiech podobajúci sa na priškrtený vzlyk. Běžová budova lemovaná zlatobyľami je klub dejín druhej svetovej vojny, ktorý tvorí bar s troma stoličkami a automatom obloženým drevom naplneným len marlborkami a škoricovými hniezdami. Oproti stojí radová zástavba tehlových domov. Spočiatku ich postavili pre robotníkov v papierni na ulici Jennings Road a teraz v nich bývajú veteráni navráťivší sa domov zo všetkých bojových polí, na aké si len spomeniete. Vysedávajú na terasových plastových stoličkách, zízajú na hrebene hôr a večer sa odšuchcú do zadymených izieb, kde sa nechávajú uspať minitelevízormi o veľkosti ľudského trupu.

Pozrite sa, ako sa brezy v noci obťažkané škorcami otrasú, keď sa prvé lúče úsvitu dotknú ich zobáčikov. Ako posledné svrčky spievajú v hmle visiacej nad pastvinami páchnucimi čerstvo rozsypaným hnojom. V auguste sa koľajnice tak rozpália, že keby ste po nich kráčali dlhšie ako minútu, roztopia sa vám podrážky na topánkach. A predsa, aj napriek horúčavam, všetko zelené rastie s neúprosnou silou, akoby si bralo späť to, o čo ho pripravila neúrodná zima. Mach bujnie medzi drevenými podvalmi a pod určitým uhlom zeleného svetla pripomína riasy, ani čo by sa v noci

vrátila ľadovcová voda a zmenila nás na to, čím sme sa postupne stávali: bytosti z biblického príbehu.

Kráčate po koľajniciach ďalej, až kým sa nerozvetvia a neporia do chodníka pokrytého zošliapanou burinou, ktorý vedie na smetisko zaplnené školskými autobusmi v rôznom stupni rozkladu. Niektoré sú také staré, že už nie sú žlté, ale sivé ako lodné vraky. Ich preliačené karosérie prerastené brečtanom a obsypané suchým listím sú ako relikvie nášho nesprávneho učenia. Keď sa prejdete po tomto smetisku, tak ako cezeň chodili niektorí cestou domov z nočnej zmeny v továrni na ponožky Myers alebo sa po ňom sami túlili v nedeľu popoludní, akoby ste sa prešli celými generáciami túžby po cestovaní vypálenej do koženkových sedadiel.

Ak sa vyberiete do Gladnessu, no netrafíte, nájdete namiesto toho nás. Naše mesto sa volá East Gladness. Gladness už vlastne neexistuje, pretože ho takmer pred storočím premenovali na Millsap po Tonym Millsapovi – chlapcovi, ktorý sa z prvej svetovej vojny vrátil bez končatín a stal sa hrdinom, čo vlastne dokazuje, že v tejto krajine môžete prísť takmer o celé telo, no aj tak získate celé mesto. Hľstka našich obyvateľov volala po názve East Millsap, aby sa aj nám ušlo trochu slávy a plných obchodov, no zvyšok bol príliš hrdý, aby prijal meno po chalanovi, ktorého invalidné kreslo sa nikdy nepremávalo po našich chodníkoch.

Zima trvá sedem mesiacov. Začína sa koncom septembra, keď sa na trávniku pred budovou súdu a na karosériách áut zaparkovaných na krajoch ciest zaligoce námraza. Keď sa javory, topole a sasafrazy kníšu vo vetre a lúče svetla prechádzajúce cez ich padajúce listy nadobúdajú jantárovú farbu. Dokonca aj veža luteránskeho

kostola s oknami zatlčenými doskami sa do poludnia zmení zo snehobielej na farbu jednoduchového masla.

Hoci sme skeptickí, nádej vnímame jednoznačne.

Na Hlavnej ulici nájdete dva írské bary, lacnú reštauráciu, kvetinárstvo, salón krásy, čínsku reštauráciu, zastrčený mexický bufet bez mena, pohrebníctvo vymaľované nebovomodrou farbou, ktorá má asi zjemniť zdrvivý dojem z jeho názvu, a práčovňu, ktorej zadný vchod vedie do suterénu s presne troma pornografickými kabínkami na mince. O dva vchody ďalej sídli Americká légia, kde sa každý piatok pod plátenným prístreškom trepotajúcim sa vo vetre predávajú krajce tekvicového chleba zabalené vo fólii a čierna káva. Za klubom YMCA, ktorého jedno krídlo minulý rok konečne poskytli organizácii na výmenu injekčných striekačiek a ihliel, sa nachádza právnická kancelária pre migrujúcich poľnohospodárskych robotníkov. Na križovatke Hlavnej a Fialovej ulice stojí obrovský viktoriánsky dom. Pôvodne bol domovom nášho prvého starostu, teraz je na polceste stať sa ubytovňou pre zotavujúcich sa drogovovo závislých pacientov a chodník k nemu lemujú modré a fialové polyesterové ruže, ktoré po snežných víchriciach vykúkajú zo snehových závejov.

Na rohu sa nachádza dvojpodlažný rodinný dom vymaľovaný iba do výšky, ako dočiahol najstarší syn. Jedného roku v zime syn nastúpil do námornej pechoty, dom jeho obyvatelia opustili, a tak nasledujúcich sedem rokov zostal spolovice olivovozelený. Koncom júla pri ceste stáva čierna minichladnička s káblom vedúcim do domu, v ktorej sú v radoch uložené zelené papierové vedierka s čučoriedkami a plechovka z kávy so samolepiacim lístkom s nápisom: ČUČORIEDKY ZA 5 \$! ZAPLAŤ, KOľKO MÔŽEŠ!

Keď stredoškóľáci v piatok večer nemajú kam ísť, zaparkujú nákladiaky požičané od nevlastných otcov na neosvetlenom okraji parkoviska obchodu Wal-Mart, popijajú vodku Smirnoff z fľaše od minerálky a nahlas si púšťajú hudbu kapely Weezer či rapera Lila Wayna. Jedného dňa sa ocitnú s bábätkom v náručí a s údivom si uvedomia, že už majú po tridsiatke, hoci Wal-Mart sa vôbec nezmenil, len má jasnejšie logo, ktoré ich tvárom poznačeným časom dodáva modrastý odtieň. V našom meste otcovia v modrých džínasoch s flakmi od farby na drevo sledujú v červenkavom svetle úsvitu synov trénujúcich na futbalovom ihrisku. S jednou rukou vo vrecku a v druhej držiak škatuľu so šiškami sú ako sochy symbolizujúce čakanie chlapcov na premenu v mužov. Každé ráno si sadnete na tribúnu poprúšenú námrazou s ošúchaným výtláčkom knihy *K majáku* v lone a pozorujete hráčov pobehujúcich po ihrisku v dresoch s modrými tomahavkami a plastovými vypchávkami praskajúcimi v hmle. Obrátite stránku a tá vyklízne z väzby, zatrepoce sa nad ihriskom, zvlhne v mokrej tráve, až sa zapletie pomedzi nohy niektorého z chlapcov a rozplynie pod čiernymi kopačkami. Slová zatlačené do zeme. Také je naše mesto.

Asi by ste však nečakali, že v meste máme aj knižnicu. Kedysi to bola zbrojnica, v ktorej raz prebývala skupina otrokov na úteku do Nového Škótska a na ich pamiatku v centre stojí socha Sojourner Truthovej s fontánou, ktorá je už tri roky bez vody. Oproti soche sa nachádza stoštyridsaťcentimetrový červený model tyranosaura z lega, ktorého kocky sa časom natrvalo zlepili. Model má rovnakú výšku ako chlapec menom Adam Munsey, ktorého len niekoľko metrov odtiaľ zrazil školský autobus. Vodič autobusu, ktorý mal chlapca odviezť do školy, bol po zdolaní fľaše

likéru a celonočnom sledovaní víťazného ťaženia tímu Patriotov v Super Bowl dvetisíc dva ožratý na mol. Keď budete po ulici pokračovať po miesto, kde sa rozšíri do Cesty číslo 4, chodník sa rozdrobí na prach a zeleň po vašej pravici spestria záhony maku a modrých astier, nájdete Coltovu továreň. Jej zakladateľ Samuel Colt počas občianskej vojny predával pušky obidvom stranám a stal sa prvým multimilionárom. Teraz je z nej výrobňa kokakoly, ktorej staré tehlové nakladacie rampy lemujú naleštené červené nákladiaky.

Po Cumberlandovej ulici sa dostanete do okresnej ženskej väznice. V tomto ročnom období popri ulici rastú tekvice, ktoré oživujú fádne polia pásmi okrovej farby a poskytujú hojnosť potravy pre poľné zajace a vyhľadávané vačice, zhromažďujúce si zásoby na zimu. Za riekou sa tiahnu pieskovcové dosky posiate stopami podokesaura spred vyše dvestoosemdesiat miliónov rokov, ktoré siahajú až k parkovisku Wendy's. A tam nájdete ďalšie prevádzky: Burger King, AutoZone, Mattress Firm, Family Dollar, Dollar General. Za nimi nasleduje motel Nite-e-Nite s piatimi dverami žltohnedej farby obrátenými smerom na nočný klub Kahoots oproti, ktorý sľubuje: *KAŽDÝCH SEDEM MESIACOV NOVÉ DIEVČATÁ!* A za tým vidieť ručne načmárané nápisy ako *INSTA-BAIL BRYAN'S*, *PALIVOVÉ DREVO – ZĽAVA 25 \$ Z PRVÉHO KUBÍKA*, *V MENE JEŽIŠA NIE HYDRAULICKÉMU ŠTIEPENIU!* či vyblednutým písmom *MARTHA BEANOVÁ – KANDIDÁTKA NA FINANČNÚ KONTROLÓRKU MESTA ZA R. 2006*. A posledný napísaný elegantným červeným písmom, akoby hlásal pro-roctvo: *SO ZBRAŇOU VPRED!*

Čo vlastne viete o Novom Anglicku?

Za vybetónovanou plochou, na ktorej kedysi stála pobočka firmy Citgo, opatrne, akoby bol posledný svojho druhu, vkročí jeleň do porastu glejovky a potom skočí do húštiny, kde sa potok pod Mostom kráľa Filipa vlieva do rieky. Tento železničný most nesie meno náčelníka Wampanoagov, vodcu povstania za vrátenie pôdy od puritánov, a jeho cementové podporné stĺpy zdobia farebné grafiti pozostávajúce z nápisov ako *SpyKids 2*, *guerra a los ricos*, *Free Mumia Abdu Jamal!!!*, *Laura & Johnny '92* alebo *11/09 bol riadený zvnútra*.

Je to tiež posledná cesta von z mesta.

Presne na ten most došiel mladík popoludní 15. septembra 2009. Kráčal zhrbený údolím, dážď mu bubnoval po priveľkej bunde s logom UPS prehodenej cez plec, pôda sa mu prepádala pod nohami a ťažké mračná sa vnárali do horizontu. Mal devätnásť rokov – za polnocou svojho detstva, no ešte pred úsvitom dospelosti. Popoludnie sa blížilo k večeru, obloha sa sfarbovala dosiva a dych sa v chladnom vzduchu menil na hmlu. Koľajnice pod jeho topánkami sa chveli pod náporom neutíchajúceho vetra narážajúceho do oceľových nosníkov. Chcem, aby ste vedeli, že je tu naozaj krásne, možno aj preto tu duchovia zotrávajú. Kontúry mesta za chlapcovým chrbtom sa postupne strácali, tmavá voda pod mostom sa čerila ako chemicky zmäkčená žula a pozdĺž sivomodrého brehu sa po jednom vynárali svetlá. Chcem, aby ste pochopili, že chlapec patril ku krehkej vrstve ľudí, ktorú by tento svet mal chrániť. Chlapec sa posledný raz obzrel ponad plece, zahľadel sa na telefónne drôty previsnuté pod váhou vrán, čo sa tam usadili na noc, a červenú vodárenskú vežu v diaľke s menom nášho mesta – EAST GLADNESS –, napísaným vyblednutou bielou farbou. Potom sa obrátil, prehodil nohu cez zábradlie a rozhodol sa, že ako dobrý syn skočí dolu.

Bola pravda, že mladík už vyčerpал všetky cesty a všetky spôsoby v snahe opraviť svoje zlyhania, no skočiť z Mosta kráľa Filipa nemal nikdy v pláne. Až keď pomedzi železničné podvaly zbadal rieku mohutne víriacu v hĺbke, kam sa tak ľahko dalo sklúzuť, niečo sa v ňom prebudilo a odumrelo zároveň. Bude sa hovoriť, že sa utopil – tak ako ten druhák z Hebronu, ktorého minulý rok v lete vylovili z vody a ktorý sa opil na domácom večierku a po polnoci sa pospevujúc si túlal po vonku, až ho ráno vyplavilo na breh úplne oblečeného, iba topánky mu chýbali. Nie je predsa hanba poddať sa niečomu takému prirodzenému, ako je zemská príťažlivosť, pomyslel si mladík. Keď človek neskočí, ale rieka ho sama, čistého a nevinného, pomaly odtiahne do mora. Ak už nič iné, jeho matke to ublíži najmenej.

No len čo prehodil nohu a zdvihol sa nad zábradlie, zbadal pod sebou druhú plošinu, ktorá tak veľmi vyčnievala, že skok dolu nebol možný. Zmeravel, zadíval sa ponad rozvlnené údolie ponorené do šera a zbadal bod, kde rieka odbočovala do okresu Chester,

v ktorom sú také malé mestá, že keď si, prechádzajúc tadiaľ autom, v jednom zapálite cigaretu, nestihnute ani vyfúknuť prvý šluk a už ste v druhom. Mladík sa nadýchol, počkal, kým sa vydýchnutý vzduch v opare zdvihol nad jeho hlavou, a potom zišiel na nižšiu plošinu. Palcami si zhodil ruksak, ten tlmene šplechol do vody a zmizol. Chytil sa ocelových káblov a po centimetroch sa posúval bližšie k stredu mosta, odkiaľ mal byť pád z najväčšej výšky. Pomedzi kovové trámy bolo vidieť rozvírený prúd rieky.

Prešiel niekoľko metrov, potom zastal. Z výletu do prírody na strednej škole vedel, že most je vysoký vyše tridsať metrov. Kedysi to bola najvýznamnejšia stavba mesta, ktorá mu mala priniesť peniaze a osobné vlaky rovno na hlavnú ulicu. Lenže vlaky tu nikdy nezastavovali, len preleteli cez mesto do Bostonu, Providence, Buffala, Portlandu či dokonca Montrealu. V súčasnosti tadiaľ chodili iba nákladné vlaky, väčšinou naložené zväzkami dreva alebo sudmi s obilím z Ontária. Most bol natretý krikľavou žltou farbou ako symbol počiatočného prehnaného optimizmu. Farba však už bola preč, zostala len na skrutkách zaborených hlboko do dreva, ktoré odolali vplyvom počasia.

Nad rozbahnenými valmi lemujúcimi breh sa rozsvietili pouličné lampy, ktoré na vode vytvárali žiarivé pruhy pripomínajúce ťahy štetcom, ako keď sa slnečné lúče v letnom ráne dotýkajú mokrého chodníka – svetlo, aké nikde inde nevidíte. „Prepáč,“ zašepkal do neznáma ponad tok rieky, cítiac, ako sa mu káble šmýkajú v dlaniach. Dážď, ktorý neúnavne pršal už tri dni, mu premočil vlasy a studený stekal po krku. Jedna dievčina z New Hope spomínala, hoci sa jej na to nepýtal, že úplne stačí, ak sa po ponorení pod hladinu nasmerujete priamo ku dnu rieky. Pereje vás stiahnu

dopredu a už len zatvoríte oči a čakáte, kým ľadová voda oteplie, usadí sa vám v pľúcach, potom vám epifýza zaplaví mozog dime-tyltryptamínom a následne sa budete vznášať na jasnej bezveternej oblohe, vyslobodení z klietky ľudského tela.

Zabudla však dodať, že keď sa dostanete na hranicu, narazíte na ďalšiu – vo vašom vnútri. Takú, ktorá je prekonateľná aj neprekonateľná zároveň. Takú, ktorá oddeľuje chlapcov od mužov, ako sa hovorí. Sťažka preglgol a pozrel si na nohu balansujúcu na tráme. A vtedy pod sebou uvidel plávať mŕtvolu s roztriahnutými končatinami, sivastú pod hladinou rieky. Tvár so zavretými očami bola obrátená dohora a šaty sa vlnili okolo útlej postavy. Mladík zhíkol, obidvoma rukami si vytrel dážd'z očí a žmurkajúc zaostril. Telo tam však stále bolo, dokonca ho videl jasnejšie. Ukryl si tvár do rukáva a pritisol sa ku káblu, keď vtom odniekiaľ z druhej strany rieky zaznel čísi hlas. Najprv si myslel, že vyšiel z jeho hlavy, no vzápätí ho začul znovu: „Vráť sa! Už aj pod' naspäť! Ježišmária jozef, nie, dnes už nie!“

Mladík skúmal strmé brehy, až napokon na jednom zazrel dvojpodlažný drevený dom nakláňajúci sa k vode. K nemu bolo pripojené únikové schodisko z tepaného železa, pod ktorým sa akási žena mocovala so šnúrou na bielizeň a mávala rukami. Znovu sa pozrel na rieku a uvedomil si, že to, čo videl, nebola mŕtvola, ale posteľná plachta krútiaca sa vo víre. Na nábreží stálo viacero železničných budov, ktoré si predtým nevšimol, každá zrejme prázdna až na dom, pred ktorým stála žena. Nápor vetra jej z rúk vytrhol ďalšiu plachtu a odniesol ju o kus ďalej, kde sa omotala o neďaleký javor.

„Pozor na bielizeň!“ inštinktívne zakričal mladík, no razom to oľutoval. Ustúpil dozadu do tieňa trámy, aby ho nebolo vidieť, ale už bolo neskoro.

Žena zastala, natiahla krk a zaostrila na mostné nápravy. Okuliare, od ktorých sa odrážalo svetlo pouličnej lampy, sa jej zaligotali na tvári. Podľa bielych vlasov dlhých po plecيا a prihrbeného držania tela sa dalo usúdiť, že je už dosť stará.

„Kto je tam?“ zakričala cez šum dažďa a rukou si zaclonila oči. Mladík sa pritisol o vzpery, až sa mu oceľová skrutka zaborila medzi lopatky, a mlčal.

„Panebože!“ zhíkla žena a vytreštila oči. „Čo to tam robíte? Šibe vám alebo čo? Otče na nebesiach, pomôž nám! Chodte odtiaľ preč!“

Roztrasený sa ukázal v lúči svetla, väčšmi rozrušený tým, že ho cudzí človek zastavil na pokraji života, ako vlastným rozhodnutím ukončiť ho. „Nie je to tak, ako si myslíte,“ zakričal. „Len som... len som sa díval do vody.“ Zhodil si kapucňu a ako zločinec prichytený pri čine jej ukázal svoju chudú tvár, bledú ako stena a olemovanú dorovna zastrihnutými vlasmi, s pohľadom zjemneným dievčenskou, hoci zbytočnou nežnosťou. Cítil sa úboho, že ho pristihli v tejto situácii. Celkom živo si to vedel predstaviť. Čo za idiota sa najprv vytrepe pod most a potom musí presviedčať neznámu starkú, že to bolo iba zo žartu?

„Nebud' hlúpy.“ Žena sa poobzerala okolo seba a prostredníkom si posunula okuliare na nose. „Nemôžeš predsa zomrieť rovno pred mojim domom! Nepotrebujem tu ďalších duchov.“ Prežehнала sa, pridržala zábradlia schodiska a vychrlila záplavu slov v cudzom jazyku. Bielizeň jej už všetka odletela, zostal len modrý uterák, čo sa jej trepotal pri tvári.

„Dobre, dobre! Počujte,“ odvetil a zdvihol ruku, akoby boli od seba len niekoľko krokov a nie cez polovicu rieky. „Neurobím

žiadnu hlúposť. Sľubujem. Chcel som iba vidieť ryby. Mal by tu migrovať nejaký druh lososov...“ Preskúmal nepreniknuteľnú hladinu rieky – keby tam aj boli lososy, boli ukryté aj pred Božím zrakom.

„Výborne, ale už pod' dolu. Myslím to vážne. Ináč zavolám policajtov.“

„Pravdaže, už idem. Upokojte sa.“ Opatrne sa presunul cez trám naspäť k brehu rieky. Žena zmizla v dome a krátko nato vystrčila hlavu z okna, ktoré bolo bližšie k nemu, a sledovala jeho postup. V istom bode mu noha zavibrovala na nite a žena zjaskla a zanaďavala v cudzom jazyku.

„Daj si nohu tamto. Nie, tam!“ Vystrčila sa z okna do polovice tela a ukazovala na bod, na ktorý nedoviedel. „Teraz choď doľava. Áno, počkaj... na ten druhý vľavo. Dobre. A tamto je rebrík. Choď k nemu a vylez hore. Polez, chlapče, ponáhľaj sa!“ Ukázala palcom k nebu. „Poďme, poďme hore!“

Mladík sa presunul ku kovovému rebríku prispájkovanému k mostu a rukami rozklepanými od zimy sa vytiahol na železničnú trať. Potom sa naklonil ponad zábradlie, a keď polapil dych, zakričal: „Ďakujem!“ A zakýval žene. „Už je dobre. Chcel som si len zblízka pozrieť lososy. Už idem domov, nebojte sa.“

„To určite! Chceš zomrieť. Okamžite pod' sem!“ Ukázala bradou na nábrežie. „Pod' sem, lebo zavolám políciu. Myslíš si, že žartujem?“ Vlasy mala zlepené od dažďa a na golieri župana sa jej črtal tmavý, mokrý kruh.

Mladík sa postavil, pomaly sa vliekol po moste a žena chodila od okna k oknu a sledovala ho, pričom si neustále čosi šomrala. Keď sa pod mostom ukázalo zablatené nábrežie, prehupol sa ponad zábradlie a ponáhľal sa k domu. Po oboch stranách ulice stála

radová zástavba polorozpadnutých domov, pripomínajúcich kulisy z vojnového filmu. Cez holé steny, z ktorých vytŕčala ružová izolácia, bolo vidieť plesnivé obývacie izby obrastené machom. Jeden dom bol dokonca spolovice vyhorený, jeho interiér vyplňali obhorené kusy nábytku a v podlahe zakorenil mladý stromček, ktorého najvrchnejšie konáre prerazili dieru na druhom poschodí.

Dvojpodlažný domček pre pracovníkov železnice, v ktorom bývala starénka, stál na riečnej strane ulice a dvere na zadný dvor boli len niekoľko metrov od vody. V priebehu desaťročí dom nadobudol farbu brehu rieky – bol bridlicovosivý s béžovými škvrnami, keďže farba z dreveného obloženia sa už dávno olúpala. Mladík dorazil k schodíkom pred vchodom, dvere sa otvorili a ponad sieťku na dverách vykukol chumáč bielych vlasov. Pani sa chvíľu mocovala so zámkom, až mladík mykol kľučkou a dvere sa rozleteli. Stála v nich najmenej osemdesiatročná žena. Výškovo mu siahala po oči, mala hranatú čelusť, široký nos a na ňom okuliare s drôteným rámom, ktoré jej zakrývali celú tvár okrem brady vyčnievajúcej ako konček rožka.

Mladíkove okuliare s korytnačím rámom boli posiate kvapkami dažďa, takže ju videl len ako machuľu rôznych odtieňov sivej farby. Chvíľu si jeden druhého premeriávali. Okolo nich padala tma a mladík sa kýval na nohách.

„Prepáčte,“ povedal. „Ubezpečujem vás, že z toho mosta neskočím. Môžem odísť?“

„Poď ďalej. Ale vyzuj sa. Tú podlahu položil môj manžel.“ Žena zmizla v dome. Mladík zaváhal a obzrel sa do prázdnej ulice, kde sa

znovu rozpršalo. Potom vyšiel na verandu, celý nasiaknutý vodou, ktorá z neho stekala v potôčikoch, vyzul si topánky a nasledoval ju dnu.

Zanedbaný železničiar sky dom postavili pre pracovníkov železníc pred vyše sto rokmi. Tvorila ho dlhá chodba rozdelená na tri izby: obývačku, jedáleň a kuchyňu, ktorej tlmené svetlo žiarilo na druhom konci ako ohnisko v pravekej jaskyni. Dom bol zariadený štýlom, aký mladík videl iba v čiernobielym televíznom seriáli *Lasse*, ktorý ako dieťa sledoval na televízore značky Panasonic s troma programami, a vládol v ňom stuchnutý zápach z izieb, na ktorých sa málokedy otvárali okná, zosilnený pivničnou vlhkosťou. Keď si mu oči privykli na tlmené svetlo, uvidel vysedenú čalúnenú pohovku s vyblednutým kvetinovým vzorom. Steny boli obložené drevom a zdobili ich lacné obrazy krajín v pozlátených rámocho. Keď prechádzal cez predsieň, ktorá oddeľovala obývaciu izbu od jedálne, zdvihol pohľad a uvidel kríž, kedysi biely, no teraz strašidelne sivý od prachu, čo naň sadal celé desaťročia. Na jednej stene zaliatej svetlom pouličných lúč viselo niekoľko zachmúrených portrétov z obdobia, ktoré nevedel odhadnúť. Zastal na prahu kuchyne, z brady a vlasov mu na laminátovú podlahu kvapkala voda.

Žena si sadla za stolík a kývla hlavou k prázdnej stoličke. „Sadni si. Vyzzeráš ako sušienka v omáčke.“

Opatrne sa posadil, nespúšťajúc pohľad z miestnosti. Nevedel, čo robiť s rukami, tak ich položil na stôl dlaňami nahor, no vzápätí si uvedomil, že to vyzereá neprirodzené, a zložil si ich do lona.

„Tu máš, poutieraj sa.“ Podala mu utierku na riad, ktorá smrdela od surovej cibule, no utrel si ňou tvár a následne ho začali štípať oči.

„Chudák chlapec,“ zamumlala žena. „Počuj, už je po všetkom. Nech sa stalo čokoľvek, už je po tom. Len neplač, prosím ťa. Slzy ťa pripravia o železo.“ Vzala utierku, naklonila sa a znovu mu utrela oči, takže ho štipali ešte väčšmi. Cukol hlavou a odťahol sa. „Chápem, nie si už chlapec. Si muž a nepotrebuješ, aby ti niekto utieral slzy.“

Kuchyňa bola veľká asi ako väčší stánok a vybavená varnou doskou, hnedou od zaschnutej a pripečenej mastnoty, výlevkou a pracovnou doskou o veľkosti lopára. Sedeli za okrúhlym stolíkom zakrytým kockovaným plastovým obrusom, aký sa používa na piknik. Lampa s látkovým tienidlom a tylovým lemom žiarila mdlým jantárovým svetlom.

Žena vzala do ruky krabičku cigariet značky, ktorú nepoznal, vložila si jednu medzi pery a priložila k nej zápalku. „Normálne nefajčím.“ Potiahla si a chvíľu naňho hľadela, nie však nejako nevľúdne, potom sa naklonila a odhrnula veľkú kopu časopisov. Boli staré niekoľko desaťročí a vytlačené v jazyku, ktorý nepoznal.

„Litovčina,“ vysvetlila, keď si všimla jeho zvedavý pohľad. „Vieš o nej niečo?“

Pokrútil hlavou a utrel si z líc cibuľové slzy.

„Je to stará krajina – moje rodisko – a leží veľmi ďaleko,“ povedala a mávla rukou s cigaretou. „Vlastne všetky krajiny sú staré, keď sa nad tým zamyslíme...“

Mladík sa však nad tým nezamýšľal. Málokedy myslel na iné krajiny a najmenej na tú, v ktorej sa narodil – akurát v tom zmysle, že tiež bola veľmi ďaleko.

„Dáš si?“ Ponúkla mu cigaretu.

Než stihol odpovedať, strčila mu ju do úst a škrtla zápalkou.

„Páčia sa ti moje sovy?“ Ukázala ponad plece za seba, kde sa týčila vitrína. Za sklenenými dverami trónili figúrky sov mnohých tvarov a veľkostí, niektoré lesklé porcelánové, iné matné drevené a hlinené. „Každá sova bola vyrobená v slobodnej krajine. Ani jedna nepochádza z komunistickej. Rozumieš?“

Prikývol, že áno, hoci to nebola pravda.

Nad vitrínou viseli tri obrazy s portrétmi sovy. Tváre mali vypuklé a zamračené ako starí gangstri a každá zobrazovala vtáči profil z iného uhla, ako Rembrandtove štúdie. Takmer z každého miesta naňho zízali sovie dekorácie, čačky či obrázky. „Zbieram ich. Aj keď ani neviem prečo,“ pokračovala a mykla plecami. „Ľudia mi ich kedysi dávno začali dávať a teraz sú mojou vizitkou.“ Pousmiala sa. Kuchyňa bola plná hustého dymu. „Ako sa vlastne voláš?“

„Ďakujem vám za všetko.“ Mladík si doprial dlhý šluk z cigarety. „Mal by som už ísť.“

„Počkaj, počkaj, chlapčiatko,“ ozvala sa a s úsmevom vycerila žlté zuby. „Pozvala som ťa k sebe, ponúkla ťa cigaretou. A pozri,“ otočila k nemu krabičku, aby lepšie videl, „už mi ostali len dve. Dokonca som ťa nechala plakať v mojej kuchyni. A vieš, že plakať v kuchyni znamená nešťastie, však? Tak mi aspoň môžeš povedať svoje meno.“

Mladík hľadel na deravý plastový ohrus na stole a myslel na meno, ktoré mu dala matka. Mal pocit, že sa ním zadúša – niežeby svoje meno nemal rád, mal však chuť odhodiť ho do rieky. Nikdy sa nechcel zbaviť svojho mena, skôr len asociácií, ktoré v ňom vyvoľávalo. Zo všetkého, čo mu matka dala, bolo jeho meno to jediné, čo si dokázal udržať bez toho, aby ho zničil.

„Hai,“ zahundral.

„No dobre, ahoj. Ale...“

„Nie, Hai. To je...“

„V poriadku, ale kto sa mi to zdraví?“

„Volám sa Hai.“

„Voláš sa ako pozdrav?“

Prikývol. „Presne tak.“

„Aha!“ Tvár sa jej rozjasnila a ukázala naňho zakriveným prstom. „Takže tvoje meno je Labas!“

„Čože?“

„Labas v mojej krajine znamená ahoj.“ Cez stôl mu podala ruku. „Teší ma, Labas. Ja som Gražina. Znamená to krásna.“ Ironicky sa usmiala. Cigareta jej tlela pomedzi zuby posiate škvrnami.

Potriasol jej rukou, bola suchá a teplá. „Teší ma.“

„Teraz už vieme, kto sme. Takže si doručoval balíky a dnes si si povedal, že ťa prestal baviť život? To máte vy mladí na mysli, keď povieť, že to zabalíte?“

Hai sa pozrel na svoju bundu s logom UPS. „Ach, nie,“ odpovedal. „Tú bundu mi dal kamarát. Nič nedoručujem. Ale je mi ľúto, že vám odletela bielizeň.“

„Ale čo si!“ odvrkla a hodila rukou. „Keď človek žije tak dlho ako ja, zo všetkého sú len handry.“

Hai pozeral oknom na most, kde ešte pred polhodinou stál. Bola na ňom už tma, osvetľoval ho rad svetiel, ktorý sa tiahol až na druhú stranu. „Veľmi ma mrzí, že som vám spôsobil starosti. No už som v poriadku, naozaj.“

„Neospravedlňuj sa. Keď človek toľké roky žije pri moste, vidí na ňom rôzne veci. Raz ráno, bolo to cez Vianoce, vypadol z vlaku celý kontajner s kurencami a vrchné rady klieťok spadli ponad

zábradlie do vody. Chúdence! Postupne sa v klietkach utopili. Niektoré z nich sa však vyslobodili a vyplávali. Veril by si, že kurence vedia plávať? Lepšie ako nechať sa zjesť, nie?“ Rozosmiala sa. „Som rada, že ty, pán Ahoj, si nedopadol ako tie kurence.“

V tej chvíli sa jej v tvári niečo zmenilo, zháčila sa a uprela pohľad na bod nad Haiovým plecom. Obrátil sa, ale uvidel len starú chladničku oblepenú ústrižkami kupónov so zhnednutými a pokrútenými okrajmi. Uvedomil si, že Gražina nie je celkom v poriadku. V očiach mala zvláštnu iskrú, ktorá pretrvávala počas celého rozhovoru, akoby udržiavaná umelým zdrojom svetla. „Labas,“ oslovila ho, naklonila sa a vzrušene pokračovala: „Chceš vedieť tajomstvo, ako sa zbaviť každého smútku?“

Hai prižmúril oči a zaklipkal viečkami.

„Myslím to vážne. Vezmi rožky, čo sú za tebou, a poď so mnou. Neboj sa, nehryzú.“

Prešla cez kuchyňu a otvorila zadný vchod, ktorý si predtým nevšimol. Dážď vtrhol dnu a rozplynul sa vnútri ako hmla. „Tak poď!“ zakričala zvonka. „Niečo ti ukážem.“

Vzal vrečko s rožkami a vyšiel von, kde ho ohlušil hukot vody. Uvažoval, že sa rozbehne cez dvor a ujde, no nohy ho neposlúchali. Zadný dvor bol pokrytý blatom, v ktorom boli sem-tam vtlačené trsy trávy. Asi o šesť metrov ďalej, za betónovým násypom drobiacim sa na okraji, tiekla rieka. Bola tma, no dvor bol slabo osvetlený sodíkovými lampami z ulice. Gražina krívajúc prešla doprostred dvora, kní-sala sa vo vetre, ktorý jej kmásal župan, a kývaním ho volala k sebe.

„Čo chcete robiť s tými rožkami?“

„Poď sem a polož ich na zem. Nie, najprv otvor vrečko. Dobré, a teraz ich vysyp.“

„Čože?“

„Vysyp ich na zem!“ zakričala.

Obrátil vrecko hore nohami a asi tucet rožkov sa vysypal do blata.

„Pripravený?“ spýtala sa s úškrnom.

Než stihol odpovedať, stúpila na rožok a rozšliapla ho. Potom to isté urobila s druhým, no tentoraz pokrútila palcom v papuči a rožok rozmliaždila, takže sa z neho oddelili omrvinky. „Pozri! Nie je to super? A teraz to skús ty!“ S tvárou rozpálenou od radosti ho schmatla za ruku a ťahala k sebe. „Podme, aj ty si jeden rozšliapni! Ver mi, pomáha to.“

Nohou v ponožke stúpil na rožok a palcom ho zatisol do zeme.

„Kristepane, veď to nie je obeť havárie! Podme, poriadne naň dupni! Dobre. A teraz ešte silnejšie!“ burcovala ho s rukami na kolenách ako trénerka pri zápase. „To je ono! Áno, celou váhou! Poriadne ich rozšliapni!“ Oboma rukami ho chytila za členok a pritlačila mu chodidlo na pečivo. Keď zdvihol nohu, rožok bol zaborený do blata a tkanivo ponožky zostalo odtlačené v mokrom ceste. „Nemysli na nič, len to urob s ďalším. Nie je to sranda?“

Rozmliaždil ešte jeden rožok, potom ďalší a Gražina ho povzbudzovala priam s detskou radosťou. Onedlho už obidvaja chodili dokola a gniavili rožky jeden za druhým. „Vždy keď cítim, že mi duša oťažieva,“ vysvetľovala udychčane, „postúpam po rožkoch. Funguje to ako magické zaklínadlo.“

Hai vtlačil pätu do jedného z posledných rožkov, širokým oblúkom ho potiahol cez blato a odpadávajúce omrvinky vytvorili čosi ako chvost kométy. Gražina zatlieskala a zakričala niečo po litovsky.